

Vaccinium macrocarpon

Familjen Ericaceae

Amerikanskt tranbär finns vild i norra USA och Kanada, där den växer på torvmossar. Det är en vintergrön, krypande buske. Den skickar ut revor som kan bli närmare två meter. Bladen på revorna är 5-8 mm långa och 2-3 mm breda och sitter ganska spritt. Från revorna växer det 6-10 cm långa upprättstående skott med tätt sittande blad. Där kommer sedan knoppar och blommor. Blommorna har ca 5 cm stjälk och är ljusrosa. Båret är i allmänhet rött och kan sitta på upprätta stjälkar eller ligga ner på marken. Båret håller sig friskt hela vintern så finns det några kvar så kan man skörda på våren.

Alla vacciniumarter är beroende av mycorrhiza.

Tranbär är en lämplig marktäckare till amerikanska blåbär och rhododendron.

Odling

I USA odlas tranbär i stor skala på marker med sur jord (lågt pH) som går att dämna upp. Plantorna täcks med några cm fin sand. På vintern skyddas plantorna av vatten för att undvika skador på knopparna.

I början av artonhundratalet gjordes de första försöken att odla amerikanska tranbär i Europa. Joseph Banks lät tillverka en trälåda som var sex m i diameter och 30 cm djup. Han borrade hål 20 cm under jordytan och fyllde allt med torvjord. Han vattnade med vatten från en källa och med avloppsvatten från huset. Odlingen fungerade utmärkt och gav bra skörd.

När vi odlar hemma kan vi använda Banks idéer. En upphöjd bädd fungerar bra. (Pallkrage eller liknade.) Lägg tät plast under för att stoppa ogräs och minska dräneringen. Fyll bädden med okalkad torv gärna även vitmossa. pH bör ligga mellan 4.0 och 5,5.

Det måste finnas möjligheter att vattna rikligt då tranbär inte tål att torka ut. Har man ont om vatten är det lämpligt att göra en sk våtbädd. (Läs mer under hjortron.)

Tranbåret växer i skugga men måste ha en solig växtplats för att ge en bra skörd. Det är inte lämpligt att gödsla med naturgödsel utan använd mineralgödsel med spårelement. Som kvävegödsel används urea eller ammoniumnitrat.

Finns det risk för svår barfrost kan det vara idé att täcka plantorna.

Förökning

Amerikanskt tranbär är mycket lätt att föröka med sticklingar. Sticklingsmediet kan bestå av torv blandat med sand eller perlite. Det går även att sätta sticklingar direkt på växtplatsen. Räkna med att det tar fyra år från stickling till full skörd.

Skörd

I USA skördas bären genom att odlingen fylls med vatten varvid bären flyter upp. Sorter som har bären på upprättstående skott kan skördas med en lingonplockare.

Användning

Man kan göra samma saker med tranbär som med lingon. Sylt, saft eller hela bär förvarade i flaskor med vatten.

Tranbär anses vara bra mot urinvägsinfektioner.

Sorter

Beaver

Tidigaste sorten. Stora bär. Måttligt stor skörd.

Beckwith

Sen. Bra skörd. Medelstora bär.

Ben Lear

Tidig. Bra skörd. Känslig för röta vid lagring.

Bennet

Sen. Stora bär. Dålig skörd.

Bergman

Medeltidig. Hög skörd. Stora bär. Bären sitter högt.

Black Veil

Tidig. Små bär.

Centennial

Sen. Stora bär. Extra bra smak.

Champion

Sen. Mycket produktiv.

CN

Crowley

Medeltidig. Små bär.

Early Black

Tidig. Små bär. Bra skörd. Bären är nästan svarta vid mognad.

Foxboro Howes

Sen. Bra skörd. Hållbara bär.

Franklin

Tidig. Medelstora bär. Plantan är kompakt.

Garwood Bell

Sen. Medelstora bär. Bra skörd. Relativt hög.

Gebhardt Beauty

Tidig. Medelstora bär. Bra skörd. Bra hållbarhet på bären.

Hollison

Sen. Bra skörd. Dålig hållbarhet på bären. Relativt hög.

Howes

Sen. Små bär. Hög halt av pektin. Tål frost bra.

Matthews

Medeltidig. Bra skörd. Mycket bra till färskkonsumtion.

Middleboro

Sen. Bra skörd.

Olson's Honkers

Mycket stora bär.

Paradise Meadow

Sen. Medelskörd.

Perry Red

Tidig. Bra skörd.

Pilgrim

Sen. Mycket stora, ovala bär. Sund.

Potte's Favorite

Tidig. Stora bär. Dålig hållbarhet på bären. Relativt hög.

Pride

Medeltidig. Päronformade bär.

Prolific

Tidig. Stora bär. Kraftigväxande. Utmärkt smak.

Searles

Medeltidig. Medelstora bär.

Stankavitch

Tidig. Stora bär. Bra skörd. Ovanligt söta bär.

Stevens

Medeltidig. Stora, mörkt röda bär. Produktiv. Tål jordar med lite lägre innehåll av organiskt material.

Wales Henry

Medeltidig. Utmärkt smak. Anpassad för plockning med lingonplockare.

Wilcox

Tidig. Stora bär. Bär skörd snabbt efter plantering.

Yellow Bell

Gula bär.

Läs mer

Jennifer Trehane: Blueberries, Cranberries and Other Vacciniums ISBN 0-88192-615-9

Amerikanskt tranbär är dåligt provade i Sverige. Vissa av sorterna är anpassade till delar av USA. Innan man startar en kommersiell odling bör man testa många sorter för att finna vilken som passar på växtplatsen.

På Denningarums Gård kommer ett större antal sorter att testas för att få en uppfattning av vilka som går bra i zon 3. Resultaten kommer att publiceras här i handboken. www.denningarumsgard.nu